

Svenska Klätterförbundets norm för

KURS I ARTIFICIELL KLÄTTRING

Gällande fr o m 2017

Svenska
Klätterförbundet

Utbildning

1. Inledning

Kursen i artificiell klättring, även kallad aidklättring, fokuserar på säker och effektiv klättring då förflyttning sker genom belastning av säkringspunkterna.

Normen är utarbetad av Svenska Klätterförbundets (SKF:s) utbildningskommitté och är den miniminivå som SKF:s medlemsklubbar och övriga kursarrangörer uppmanas följa på sina kurser. Kurser med lägre nivå får inte ge intryck av att vara en utbildning som motsvarar denna norm.

2. Målsättning

1. Kursen ska på ett inspirerande sätt lära eleven hur artificiell klättring bedrivs.
2. Utbildningen bör vara sådan att eleven efter fullföljd kurs:
 - a) Kan leda artificiella leder med anpassad utrustning upp till A1, C1.
 - b) Har grundläggande färdigheter i användandet av klätterutrustning för kroppsviktsbelastning.
 - c) Har grundläggande färdigheter i rensning av replängd via jumarering.
 - d) Har grundläggande färdigheter i solosäkrad artificiell klättring inklusive ankare och egensäkring.
 - e) Har förståelse för att artificiell klättring utförs *clean*¹ i största möjliga mån.
3. Kursen ska skapa medvetenhet om accessproblematik och gängse etikfrågor för att därigenom främja engagemang och en ansvarsfull och ödmjuk inställning till människor och miljö.
4. Kursen ska även skapa förutsättningar för, och uppmuntra eleven att tillägna sig vidare kunskaper och färdigheter efter avslutad kurs.

3. Generella krav

FÖRKUNSKAPER: Eleven ska ha genomgått grundkurs i klippklättring, fortsättningskurs i klippklättring och ha egen erfarenhet av minst två säsongers egen klättring med naturliga säkringar. Detta för att underlätta inläring på en högre nivå. Eleven kan också ha tillgodogjort sig motsvarande kunskaper på ett annat sätt vilket instruktören kan anse vara jämförbart.

¹ "Rent" (från engelskans "clean"), det vill säga utan hammare. Gradering C1-5 istället för A1-5.

En kortare kunskapskontroll/genomgång ska ske dels för repetition och dels för att instruktören ska kunna avgöra vilken kunskapsnivå eleven befinner sig på och på så sätt öka elevens och den egna säkerheten.

TIDSÅTGÅNG: Kursen ska vara så pass lång att eleverna kan tillgodogöra sig kursinnehållet. En riktlinje för elever utan tidigare erfarenhet av artificiell klättring är 2 dagar.

ELEV/INSTRUKTÖR: En auktoriserad klätterinstruktör kan ensam ansvara för maximalt 4 elever. Om hjälpinstruktör/er assisterar under kursen kan antalet deltagare utökas till maximalt 6 elever. Det är viktigt att inte överskrida antalet elever för att skapa en god pedagogisk situation för eleverna och säkerhetsmässigt tillräcklig överblick för instruktören.

SÄKERHET: Instruktören ska genom framförhållning och uppmärksamhet sätta elevernas, egen och omringvarandes säkerhet som högsta prioritet. Instruktören ska föregå med gott exempel och därför i likhet med eleverna använda hjälm och handskar då situationen påkallar detta under kursen. Personlig skyddsutrustning (PPE²) använd i samband med kursen ska vara CE-märkt och ha genomgått periodisk kontroll.

INSTRUKTÖRSBEHÖRIGHET: Ansvarig instruktör ska vara av SKF auktoriserad klätterinstruktör klippa.

4. Kursmoment

4.1 Repetition

Kursen ska initialt innehålla moment där repetition av momenten från fortsättningskurs repeteras för att avgöra om eleverna har erforderlig färdighetsnivå. I annat fall måste instruktören på plats omforma kursinnehållet till elevernas färdighetsnivå. Extra vikt ska läggas på att repetera ankare och standplats. Detta är extra viktigt om instruktören inte har kännedom om eleverna tidigare.

4.2 Klättring

Eleven ska under kursen leda grad C1. Om tillgång finns till artificiella leder ska de ges

² Personal Protective Equipment.

möjlighet att även leda grad A1. Eleven ska lära sig att klättra snabbt, effektivt och utrustningssnålt genom att kliva högt i stegarna och placera punkterna så högt som möjligt. Eleven ska också ges möjlighet att leda svårare leder A2-A4 eller C2-C4 med erforderlig backup för att undvika förstemans fall.

4.3 Utrustning

Följande utrustning ska presenteras och användas så att eleven blir bekant med dess användningsområde, terminologi, prestanda, funktion och skötsel med fokus på clean klättring; bandstegar, daisy chain, utrustningsslinga för artificiell klättring, repklämmor, fifikrok, sky hooks, mikrokilar, små kamsäkringar, offset kamsäkringar, ovala karbiner och falldämpare. Enklare hissäck (haulbag) ska också förevisas.

Eleven ska också, om leder för artificiell klättring finns att tillgå, klättra med hammare och utdragswire³, copper- och aluheads, kniveblades, lost arrows, V-bultar, RURP's, Birdbeaks, ballnuts, camhooks etc. Saknas leder för artificiell klättring där hammare bultar och heads kan användas ska eleven lära sig att placera dessa i en annan miljö där klätterleder ej förstörs. Utöver utrustningen ovan ska även första hjälpensats förevisas.

4.4 Artificiell klättring

Eleven ska lära sig ett säkert och effektivt system för förflyttning på klippa via säkringar och punkter med bandstegar och daisy chains eller liknande. Eleven ska få förståelse för vilka metoder/system för progression som lämpar sig för respektive terräng och lutning. Eleven ska lära sig när och varför det är viktigt att hopptesta säkringar och att klippa in ledrepet i säkringar vid rätt skede för att minska utrustningstrassel samt förebygga långa fall. Eleven ska också lära sig förstå risken med att falla direkt i en daisy chain och hur detta kan undvikas.

4.5 Markankare och soloklättring

Då artificiell klättring oftast är tidskrävande ska eleven lära sig att klättra utan andreman som säkrar och i stället själv sörja för säkringen. Eleven ska kunna bygga ett markankare för uppåtdrag. Utifrån detta ankare ska eleven själv lära sig lämpligt system för egensäkrad soloklättring.

³ Så kallad funkness device.

4.6 Rensning av artificiell klätterled

Eleven ska lära sig att effektivt använda repklämmor, stegar och daisy chains eller liknande vid rensning av artificiell led via repklättring. Eleven ska även ha kännedom om teknik för utsänkning vid rensning av traverser och tak. Erforderligt backupsystem ska läras ut vid repklättring.

4.7 Olycksfallsberedskap

Första hjälpensats lämplig för klippklättrare ska förevisas och inventeras. Vikten av viss olycksfallsberedskap (till exempel medförande av mobiltelefon och första hjälpensats) även i ”hemtam miljö” ska poängteras. Riskerna vid solosäkrad artificiell klättring ska poängteras och eleverna ska rekommenderas att aldrig klättra utan andra människor i närheten.

4.8 Bultar

Eleven ska under kursen få prova bultslagning med olika typer av standardbultar och specialbultar typ heads, RURP's och beaks samt rensning med utdragswire eller liknande. Eleven ska visas olika typer av rivets och handborr. Instruktören ska förklara problematiken med att klippan skadas och hur man på bästa sätt kan minska slitage på klippan och även spara placeringarna för framtida klättrare.

4.9 Klätterterminologi

Fackuttryck vanliga vid artificiell klättring, som till exempel leap frogging, back cleaning, trail line, punkter, jugga, high stepping med mera, ska förklaras.

4.10 Gradering

Graderingssystemet för teknisk artificiell klättring (A1-5) samt clean artificiell klättring (C1-5) ska förklaras. Samt också förstå vad så kallad French free (A0) betyder och när detta är applicerbart.

4.11 Access

Instruktören ska naturligt under kursen lyfta upp accessrelaterade problem som kan uppstå under klättring och hur man kan minimera dem samt informera om allemansrätten och vad den innebär. Instruktören ska ge exempel på accessrelaterade restriktioner avseende artificiell klättring.

4.12 Etik och allmän information

Instruktören ska förklara varför artificiell klättring med hammare inte är tillåtet på många klippor i Sverige och innebörden av att återupprepad bultslagning ärrar sprickor och formationer och att även sky hooks kan förstöra friklätterleder. Instrukören ska informera om att det ses som dålig sed och stil att klättra friklättrade leder artificiellt om det finns risk för att förutsättningarna för friklättringen kan ändras.

5. Rekommenderad litteratur

1. Chris Macnamara. Big Wall Climbing
2. Andy Kirkpatric: Driven, Hooks & Aid Basic
3. Andy Kirkpatric: Me myself and I
4. Jared Ogden, Big wall climbing: elite technique, ISBN 978-0-89886-748-0

Datum: 2021-04-13

Ändring: Förtydliganden av maximala antalet elever med hjälpinstruktör/er samt instruktörsbehörighet.

Ändrat av: Johanna Wernqvist

Datum: 2021-05-18

Ändring: Diverse layoutändringar, kapitlen numrerade, viss omstuvning bland kapitlen, några kosmetiska ändringar i texten.

Ändrat av: Andreas Andersson